

Samenvatting

De gemeenschappelijke regeling Sociale Zaken Maastricht – Heuvellandgemeenten (GR SZMH) is door het college geëvalueerd en dient gewijzigd te worden. Daarnaast is de Wet gemeenschappelijke regelingen per 1 juli 2022 gewijzigd, wat op een aantal punten een wijziging van de GR SZMH vereist. Tegelijkertijd worden enkele onvolkomenheden in de GR SZMH meegenomen om de regeling toekomstbestendig te maken. Met het oog op de wijziging wordt de raad in de gelegenheid gesteld om, indien gewenst, een zienswijze naar voren te brengen over de voorgestelde wijzigingen van de GR SZMH.

Beslispunten

Het college besluit:

1. De ontwerpwijziging van de gemeenschappelijke regeling “*Centrumregeling gezamenlijke uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Maastricht en Heuvellandgemeenten*” vast te stellen.
2. Bijgevoegd raadsvoorstel voor te leggen aan de raad met als besispunt: Geen zienswijze in te dienen ten aanzien van het ontwerpbesluit van het college over de wijziging van de gemeenschappelijke regeling “*Centrumregeling gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Zaken Maastricht en Heuvellandgemeenten*”

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 23 januari 2024:

Conform.

1. Aanleiding

De gemeenschappelijke regeling Sociale Zaken Maastricht – Heuvellandgemeenten (GR SZMH) voorziet in de samenwerking tussen de gemeenten Gulpen-Wittern, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul met het oog op de uitvoering van de Participatiewet en andere regelgeving inzake werk en inkomen. Deze GR SZMH dient gewijzigd te worden. De aanleiding hiervoor is gelegen in de evaluatie van deze regeling. De gemeente Eijsden – Margraten is in 2021 uitgetreden uit de GR SZMH. Daarnaast is de Wet gemeenschappelijke regelingen per 1 juli 2022 gewijzigd, wat op een aantal punten een wijziging van de GR SZMH vereist. Tegelijkertijd worden enkele onvolkomenheden in de GR SZMH meegenomen om de regeling toekomstbestendig te maken.

2. Context

In de evaluatie van de GR SZMH gaat het niet alleen over de GR, maar wordt ook de dienstverleningsovereenkomst, het mandaatstelsel en de privacy-verantwoordelijkheid meegenomen. Deze onderdelen worden later – in 2024 – ter besluitvorming aan het college aangeboden.

3. Gewenste situatie

Algemene toelichting op de wijziging van de GR SZMH

De gemeente Eijsden – Margraten is in 2021 uitgetreden. De gemeente stond echter nog wel vermeld in de GR SZMH. Daarnaast is de verdeelsleutel als gevolg daarvan gewijzigd; een wijziging die nog verwerkt diende te worden.

Per 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd. Een aantal wijzigingen dient voor 1 juli 2024 geïmplementeerd te zijn in iedere gemeenschappelijke regeling. Het voornaamste doel van de wijziging is het verbeteren van de democratische legitimatie van de gemeenschappelijke regelingen. Dit gebeurt via een versterking van de kaderstellende en controlerende rollen van de raden. Wijzigingen dienen voor 1 juli 2024 geïmplementeerd te zijn in iedere gemeenschappelijke regeling. In oktober 2023 zijn aan de raad een achttal ontwerp wijzigingsbesluiten toegezonden, waarbij de raad gevraagd is om een zienswijze op de wijzigingen van de diverse gemeenschappelijke regelingen. Dat betrof echter geen evaluatie van de gemeenschappelijke regelingen, maar alleen de wijzigingen van die regelingen als gevolg van de wijzigingen van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Door de meer uitgebreide scope van de wijzigingen en de samenhangende besluiten die door het college genomen zullen worden (met name de dienstverleningsovereenkomsten, de mandaatregelingen en de privacyregeling), is deze GR toen niet meegenomen, maar heeft deze een apart traject gelopen.

Het grote verschil met de andere GR-en, die reeds aan de orde zijn geweest in de raadsvergadering van oktober 2023 is, dat het hier gaat om een zogenoemde centrumregeling. De uitvoering van de Participatiewet c.a. is door alle gemeenten belegd bij de gemeente Maastricht. Het college van Maastricht voert derhalve uit en er is derhalve geen eigen of aparte rechtspersoon. Daardoor zijn meerdere instrumenten uit de Wgr niet van toepassing op deze GR. De begroting bijvoorbeeld voor de uitvoering is die van de gemeente Maastricht en volgt ook de planning & control-cyclus van Maastricht.

De instrumenten uit de Wgr die wel verwerkt zijn in de GR SZMH zijn:

- Evaluatie.
- De aanscherping van de uittredingsregeling: in de GR SZMH dient door de deelnemers vermeld te worden wat de gevolgen van de uittreding voor het vermogen van de uitredende gemeente(n) en voor de achterblijvende gemeenten.

Hoewel meerdere instrumenten uit de Wgr niet van toepassing zijn bij een centrumregeling, is wel gekeken naar de positie van de partnergemeenten in de GR. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het actief informeren van de colleges van die gemeenten. De archiefwetgeving gaat ook wijzigen. Reden om die bepaling toekomstbestendig aan te passen.

Wat wijzigt er precies?

Hieronder een toelichting op de wijzigingen als gevolg van de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen op hoofdlijnen. Allereerst de twee wijzigingen die voortvloeien uit de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen.

1. Evaluatie

De wetgever heeft bepaald dat de GR een evaluatiebepaling dient te bevatten. In de huidige GR stond die al. De evaluatie is een beleidsinstrument, dat ingezet kan worden voor de vraag of de samenwerking, dan wel de inhoud of de processen nog steeds bijdragen aan het doel en belang van de regeling. De inhoud van de evaluatie kan daarmee variëren van heel breed tot heel specifiek. Deze bepaling is, in afwijking van de andere GR-en, maar verklaarbaar vanuit de centrumregeling aangescherpt door de evaluatie eenmaal in de vier jaar te laten plaatsvinden, waarbij de colleges gezamenlijk opdrachtgever zijn.

2. Aanscherping van de uittredingsregeling.

De wetswijziging verduidelijkt dat de regeling bepalingen dient in te houden omtrent de voorwaarden waaronder kan worden uitgetreden en de gevolgen van uittreding, waaronder bepalingen omtrent de gevolgen voor het vermogen van de rechtspersoon en de deelnemende gemeenten.

De uittredingsregeling is in lijn gebracht met de andere gemeenschappelijke regelingen. Ook hierbij geldt dat de uitgangspunten voor de uittredingsregeling zijn:

- Uittreding is mogelijk met een eenzijdig besluit van de betreffende deelnemer tot uittreding;
- Er geldt een opzegtermijn van 2 jaar;
- De colleges van de centrumgemeente en de uittredende gemeente wijzen een onafhankelijk externe deskundige aan die het uittredingsplan opstelt.

De inhoud van het uittredingsplan is als volgt:

- de uittreedsom die door de uittredende deelnemer moet worden voldaan;
- de financiële, juridische, personele en organisatorische gevolgen van uittreding, en;
- een risico-opslag van 5% voor onvoorziene kosten;
- Er geldt een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de uittreedsom zo laag mogelijk te houden.

Daarnaast is een aantal andere wijzigingen doorgevoerd, waarvan een groot deel ook technische wijzigingen zijn:

3. Uittreding college Eijsden-Margraten.

Met de uittreding van het college van Eijsden-Margraten is deze gemeente geen deelnemer meer en komt die ook niet terug in de kostenverdeelsleutel.

4. Verdeelsleutel

In de GR wordt niet langer de verdeelsleutel voor structurele verdeling van de apparaatskosten opgenomen. In de huidige GR liggen de percentages vast. Deze zijn al vanaf 2015 gebaseerd op uitkeringsgerechtigdendossiers. Het wijzigen van de percentages vergt een wijziging van de GR en dat is een langdurig proces. Daardoor kunnen de percentages niet voldoende fluctueren als het aantal dossiers wijzigt. Dat heeft ook tot gevolg dat de doorwerking van die wijzigingen in de begroting van de gemeente pas een paar jaar later merkbaar is. Daarom wordt ervoor gekozen wel de grondslag van de systematiek in de GR vast te leggen, maar niet de precieze percentages. Deze worden in een dienstverleningshandvest vastgelegd, op basis waarvan de colleges flexibeler kunnen acteren. Bij de vaststelling van de verdeelsleutel wordt uitgegaan van de

uitkeringsgerechtigdendossiers in het jaar t-1, dus in 2024 van het aantal dossiers in 2023. Deze wijziging geeft voor 2024 dus geen aanleiding voor grote verschillen in de berekening.

5. *Taken door derden*

Mogelijk is gemaakt dat voor anderen dan de deelnemers aan de regeling ook taken worden uitgevoerd, zolang die maar in lijn zijn met het doel en het belang van de regeling: het uitvoeren van regelingen op het gebied van inkomens- en bijstandsvorzieningen. Uitvoering van die regelingen, denk bijvoorbeeld aan die door het Rijk aan de gemeente werd opgedragen tijdens de coronacrisis, zoals de TONK en de TOZO, werden toen door SZMH uitgevoerd. Rechtsgeldige uitvoering daarvan wordt voor de toekomst mogelijk gemaakt.

6. *Inlichtingenplicht*

De inlichtingenplicht van de centrumgemeente Maastricht naar de partnergemeenten en omgekeerd ten behoeve van een goede uitoefening van de taken, is opgenomen in de wijziging.

7. *Toevoeging onderzoek rekenkamer en accountant*

De GR SZMH is in zekere zin een verlengstuk van de uitvoering van alle gemeente, maar dan gecentraliseerd. Daardoor dient het mogelijk gemaakt te worden dat de rekenkamer van alle gemeente inlichtingen kunnen verkrijgen ten behoeve van de uitoefening van hun taken bij de centrumgemeente. Uiteraard voor zover het de gegevens betreft van die betreffende partnergemeente waarvoor het onderzoek wordt gedaan.

8. *Archief*

De archiefbepaling is in overeenstemming gebracht met de bepalingen in de andere GR-en.

9. *Bekendmaking*

De bekendmakingsbepaling is in lijn met de Wet gemeenschappelijke regelingen opgeschreven.

4. **Effect op duurzaamheid en/of gezondheid**

N.v.t.

5. **Effect op de openbare ruimte**

N.v.t.

6. Personeel en organisatie

Dit voorstel heeft geen personele consequenties, omdat dit een juridische constructie betreft. De omvang van de formatie kan fluctueren als er andere taken moeten worden uitgevoerd, bijvoorbeeld voor het Rijk. Daarvoor worden aparte dienstverleningsovereenkomsten gesloten, waarin de bijdrage voor het uitvoeren van die werkzaamheden wordt opgenomen. De omvang van de formatie wordt dan passend gemaakt bij de omvang van de werkzaamheden.

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

N.v.t.

8. Financiën

Dit voorstel heeft in principe geen financiële consequenties, omdat dit een juridische constructie betreft. De systematiek van de verdeelsleutel verandert niet, dat blijft het aantal uitkeringsgerechtigdendossiers. Wel wordt de bijdrage voor structurele kosten jaarlijks bezien door het aantal dossiers van het jaar daarvoor als uitgangspunt te nemen. Dit betekent dat de bijdrage aan die kosten ook jaarlijks kan fluctueren. De doorrekening hiervan vindt plaats in de nog door het college te besluiten dienstverleningshandvest en dienstverleningsovereenkomst in het tweede kwartaal. Daarnaast is het ook mogelijk werkzaamheden uit te voeren voor anderen zoals het Rijk. Daarvoor worden aparte dienstverleningsovereenkomsten gesloten, waarin de bijdrage voor het uitvoeren van die werkzaamheden wordt opgenomen.

9. Aanbestedingen

N.v.t.

10. Participatie tot heden

In het traject om te komen tot dit voorstel zijn betrokken geweest: alle portefeuillehouders van de deelnemend gemeenten in het Pho-SoZa, beleidsmedewerkers in het beleidsoverleg, het co-creatieoverleg, juristen en financiële medewerkers.

11. Voorstel

1. De ontwerpwijziging van de gemeenschappelijke regeling “*Centrumregeling gezamenlijke uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Maastricht en Heuvellandgemeenten*” vast te stellen.
2. Bijgevoegd raadsvoorstel voor te leggen aan de raad met als besispunt: Geen zienswijze in te dienen ten aanzien van het ontwerpbesluit van het college over de wijziging van de gemeenschappelijke regeling “Centrumregeling gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Zaken Maastricht en Heuvellandgemeenten”

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

De aanpassing van de GR is een langdurig proces en is in 2022 in gang gezet met een aanbesteding van een gespecialiseerd bureau, die ons hierin kan begeleiden. Deze aanbesteding heeft geleid tot de opdracht aan bureau Proof Adviseurs, die in de loop van 2023 van start is gegaan om in gezamenlijkheid met alle gemeenten te komen tot een wijziging van de GR SZMH. Met het geven van een zienswijze start het formele wijzigingsproces. In het vervolg op (na afloop van) de zienswijzeprocedure dient de gemeenteraad aan het college toestemming te verlenen om met de wijzigingen in te stemmen. De agendering voor de domeinvergadering en de raadsbehandeling in verband met deze toestemmingsprocedure zijn voorzien in het tweede kwartaal van 2024. Daarna kan het college een besluit nemen met betrekking tot de wijziging van de regeling. Dit dient voor 1 juli 2024 te gebeuren.

In het tweede kwartaal zal tevens en tegelijkertijd de besluitvorming over de dienstverleningsovereenkomst, de mandaatregeling en de privacy-verantwoordelijkheid aan de orde komen.